

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

La reflexió sociolingüística de les Illes Balears en l'Educació Primària a partir d'una proposta d'intervenció.

Carmen Ojeda Monserrat

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2018-19

DNI de l'alumne: 43479280B

Treball tutelat per Maria del Mar Vanrell Bosch
Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Si	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball:

sociolingüística, usos lingüístics, proposta d'intervenció, Educació Primària

RESUM

En aquest treball es presenta una proposta d'intervenció basada en diferents activitats per realitzar a les aules de primària. L'objectiu principal és fomentar la reflexió i la sensibilitat lingüística de l'alumnat. A les activitats proposades es treballen aspectes relacionats amb la sociolingüística com són els usos lingüístics, la diversitat lingüística i les actituds lingüístiques. Aquestes activitats estan pensades principalment per treballar amb els alumnes dels cursos superiors de primària, però sempre es poden adaptar a altres nivells.

ABSTRACT

This work presents a proposal for intervention based on different activities to be done in primary classrooms. The main objective is to foster the reflection and linguistic sensitivity of students. The proposed activities work on aspects related to sociolinguistics, such as linguistic uses, linguistic diversity and linguistic attitudes. These activities are primarily designed to work with students in upper elementary classes, but they can always be adapted to other levels.

1.	Justificació.....	4-5
2.	Marc teòric.....	6-9
3.	Objectius.....	10
4.	Metodologia i Estructura del treball.....	11-12
5.	Proposta d'intervenció.....	13-29
6.	Conclusions	30-31
7.	Bibliografia.....	32
8.	Annexos	33-38

1. JUSTIFICACIÓ

El Treball de Fi de Grau estarà orientat en la realització d'una proposta d'intervenció per augmentar la consciència i la sensibilitat sociolingüística amb els alumnes d'educació primària.

La proposta d'intervenció es basarà en l'article de Baldaquí i Junyent (2013).

En primer lloc, cal exposar que aquest article es basa en una recopilació de propostes d'activitats per realitzar dins les aules tant de primària com de secundària. L'objectiu d'aquestes activitats és promoure el coneixement i fer una reflexió de les llengües, la diversitat lingüística de l'entorn que envolta als alumnes, els usos lingüístics i les pròpies actituds. L'article fa certes propostes que són útils per aconseguir els objectius proposats. Aquestes propostes es poden observar tant a l'escola com en la localitat. I en referència als usos, sempre es treballarà depenent les edats dels nins; a partir de la família, dels mitjans de comunicació o de la comunitat en general. En l'apartat d'actituds, es vol comprendre i afavorir un respecte cap a les altres llengües però a més a més, aprofundir en l'adhesió de la llengua pròpia.

La metodologia de treball que es proposa seguir a l'article de Baldaquí i Junyent (2013) ha de ser vivencial i participativa. Per això, es necessita informació real, que inclogui una anàlisi conjuntament amb la valoració de les dades, la comunicació dels resultats i finalment, l'intercanvi de tots aquests coneixements. Per aconseguir-ho, és un requisit que tot l'alumnat participi en les activitats i es formi en conjunt una construcció conjunta del coneixement.

Aquestes activitats, podran ser treballades de manera transversal tant a les llengües (en concret, català) com en altres assignatures (art, ciències, etc.).

Un paper clau per aconseguir aquests objectius és el mestre o la mestra. Ha de servir com a model facilitador per a la construcció d'aquest coneixement, fent de guia a l'alumnat, ja que la finalitat és posar en contrast totes aquelles idees prèvies que pugui tenir l'alumnat i que poden ser prejudicis no lligats a la realitat.

L'article comenta les propostes d'activitats i descriu que estan pensades idealment per treballar-les per projectes de treball o a partir de tasques més senzilles. D'aquesta manera, les propostes es basaran en aquesta tipologia de treball.

Depenent de les edats de l'alumnat, les activitats que es duran a terme seran unes o altres, però sempre hi haurà elements comuns. A més, les activitats podran ser modificades quant a la dificultat per poder treballar-les en diferents cursos de cada cicle d'educació primària.

2. MARC TEÒRIC

El treball d'investigació estarà basat en els estudis realitzats i en les recerques dutes a terme fins a l'actualitat. Introduint el concepte en qüestió, la sociolingüística és la disciplina científica destinada a l'estudi de les relacions entre la societat i el llenguatge. L'objectiu d'aquesta ciència és recollir totes aquelles variables sociolingüístiques que poden intervenir en el procés general de la comunicació. Per exemple: el territori on es practica, els temes tractats, els contextos de les comunicacions, les varietats lingüístiques, els àmbits d'ús i molt important la categoria (edat, sexe..).

Per començar a introduir el tema de la sociolingüística en l'àmbit d'educació, en concret, a l'Educació Primària, partim de la següent pregunta: *“Quin tipus de recerca sociolingüística s'ha fet als països catalans?”* Fent referència als estudis realitzats fins a l'actualitat, s'ha pogut observar a alguns estudis que hi ha un predomini de la llengua catalana i el seu ús, en concret, amb un enfocament comunicatiu i funcional d'aquesta llengua. Però, aquest ús es redueix en el moment que els nins tenen una certa “llibertat de parla” com per exemple en el temps del pati, als passadissos o amb les mateixes famílies.

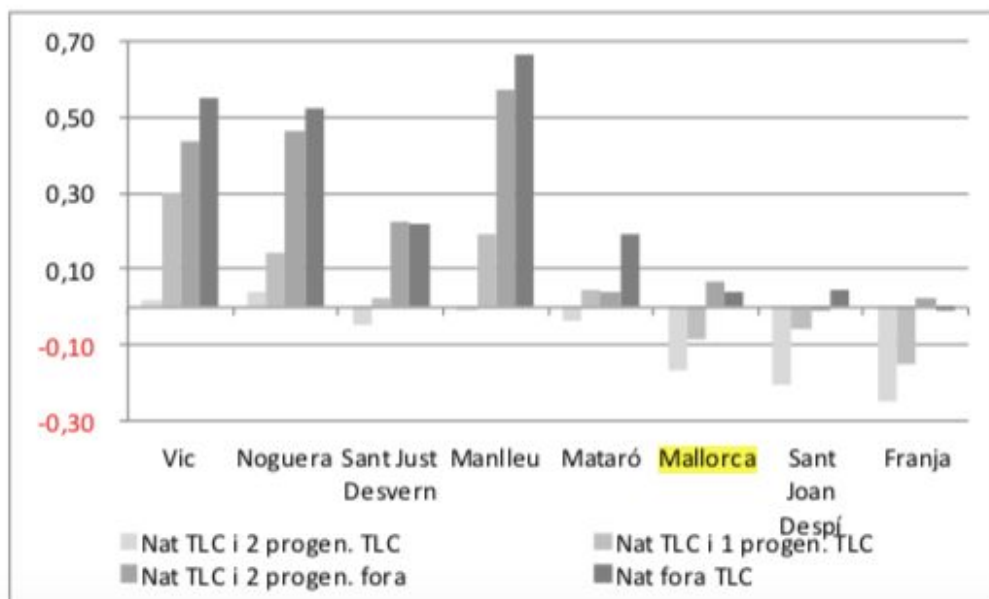
L'ensenyament del català i en català en els plans d'educació general garanteix que els infants siguin de família autòctona o forana, tinguin coneixement de les dues llengües -nacional i estatal- en acabar el període d'escolaritat obligatòria. Al País Valencià, a les illes Balears i a Catalunya s'han creat organismes que intenten redreçar el procés de minorització de la llengua catalana en el seu propi territori. Són avenços indispensables però insuficients per assolir una determinada normalitat en l'ús complementari de les llengües.

La situació és desigual a les diverses parts del territori de parla catalana. Per diverses raons socials i econòmiques, els territoris amb un elevat percentatge de catalanoparlants no es corresponen amb el territori on l'ús de la llengua catalana té més prestigi. Tampoc la tasca de les diferents institucions no ha afavorit de la mateixa manera l'extensió del coneixement de la llengua ni la seva valoració social. Cassany et al. (2004): 459

Aquí, cal fer referència als usos lingüístics. L'ús lingüístic és l'objecte principal d'estudi de la sociolingüística. Consisteix en el conjunt de relacions i connexions que hi ha entre una llengua i els medis socioculturals en què funciona i existeix. Juntament amb l'estructura lingüística. Aquests, probablement són «fruit de l'acceptació inconscient de les regles socials espontànies que regulen la comunicació de la societat catalana» (Areny, 2004).

L'any 2013 es va realitzar un projecte anomenat RESOL que compara les dades sobre llengua inicial, competència lingüística en català i usos interpersonal segons l'origen geogràfic i segons el territori de residència de l'alumnat de sisè de primària. Curiosament, s'observa un desfasament entre els autòctons i els al·lòctons respecte a la seva competència en català i que els alumnes de Mallorca i la Franja són els que tenen una competència més baixa en català. D'altra banda, els resultats sobre usos indiquen que l'ús del català amb els progenitors i els germans no està connectat amb la llengua primera dels alumnes; en canvi, l'ús d'aquesta llengua amb els amics depèn del territori i de l'entorn sociolingüístic. En el cas de Mallorca, en concret, s'observa una pèrdua en els resultats diferencials dels usos entre progenitors i amb els amics cap al català.

Figura 10. Diferència entre l'ús amb els amics i l'ús amb els progenitors (punts de diferència entre mitjanes) segons l'àrea i l'origen geogràfic familiar dels enquestats

Totes aquestes situacions deriven a moltes limitacions de cara a l'alumnat com per exemple la inseguretat lingüística.

Aquest punt és molt important. Ja que més endavant, quan els alumnes es troben a cicles més elevats (ESO, Batxillerat i fins i tot a la Universitat), a l'hora de llegir en veu alta o de fer una exposició, per exemple, no es troben segurs. Tenen una espècie de "rebuig" cap aquesta llengua. Una de les principals causes d'aquest problema, és que quan han estat més petits, no se'ls ha deixat la llibertat necessària per expressar-se en català. Molts de mestres posen especial èmfasi en les errades de pronunciació i en l'ortografia. És a dir, en la gramàtica tradicional. I per tant, els nins amb més dificultats per la llengua, es troben amb les conseqüències quan tenen més edat (no volen llegir davant la gent, ni parlar en català per por que només els corregeixin les errades).

Lligat amb els usos lingüístics esmentats anteriorment en la recerca sociolingüística en l'àmbit escolar, cal fer referència als drets lingüístics. Hi ha en el nou Estatut d'autonomia català de 2006, i en la legislació ordinària catalana vigent, mesures no recollides avui en l'ordenament balear que enforteixen l'estatus jurídic del català com a llengua pròpia i oficial. Dit això, dins el model lingüísticoeducatiu de les Illes Balears hi caben tots els models que siguin constitucionalment admissibles i que, per tant, prescrivin l'ensenyament de les dues llengües oficials i afavoreixin la normalització de l'ús del català.

Un aspecte molt curiós i significatiu és que en el Nou Estatut d'autonomia de 2007 es va reproduir pràcticament el mateix plantejament del text estatutari de 1983, sense cap modificació. Això és molt significatiu ja que no es va donar opció a introduir algun aspecte de caràcter més lingüístic. Lluís J. SEGURA GINARD (2013): 133-136

Per aprofundir més en la sociolingüística, podríem seguir parlant d'aspectes com la normalització lingüística al sistema educatiu, les situacions plurilingües i les actituds lingüístiques. De fet, no hi ha molta informació sobre aquests aspectes a les Illes Balears, però si és vera que s'hi comença a donar més importància que fa uns anys.

Però, si bé és cert que és necessari un context teòric i més formal sobre els aspectes de la sociolingüística, no és purament l'objectiu d'aquest Treball de Fi de Grau. A aquest treball no es pretén fer un estudi d'allò que s'ha fet fins ara en relació a la sociolingüística, sinó proposar unes activitats per a treballar-la dins l'aula i ajudar als alumnes a millorar la sensibilització i la consciència de la sociolingüística.

3. OBJECTIUS

A continuació, s'exposen els objectius que es pretén aconseguir amb la realització del Treball de Fi de Grau. A partir de l'objectiu general i principal de realitzar una proposta d'intervenció a partir d'activitats pensades per a l'alumnat d'educació primària per millorar i/o incrementar la sensibilitat sociolingüística, també es proposen uns objectius més específics en l'àmbit personal fent especial èmfasi en la proposta d'intervenció. Els objectius a complir són els següents:

- Entendre la importància de la sociolingüística a les aules.
- Reflexionar sobre la situació de la sociolingüística a les Illes Balears.
- Proposar activitats per treballar la sociolingüística dins l'aula.
- Extreure conclusions sobre la informació trobada.
- Aconseguir treballar aspectes importants de la sociolingüística.
- Pensar activitats adequades a les edats i els nivells dels alumnes.
- Intentar crear activitats dinàmiques i motivadores per l'alumnat.
- Fer comprendre a l'alumnat la importància de les llengües.

4. METODOLOGIA I ESTRUCTURA DEL TREBALL

La metodologia emprada al Treball de Fi de Grau ha estat pensada i basada en la pràctica. És a dir, a partir d'una base teòrica i d'investigació sobre la situació actual de la sociolingüística en general i a les Illes Balears en concret, s'ha fet una proposta didàctica.

Aquesta proposta està pensada per l'alumnat d'Educació Primària. La majoria de les activitats són dirigides als alumnes de cicles superiors (5è o 6è), ja que amb aquests cursos les activitats a realitzar poden ser més completes i a la part d'investigació i/o recerca de dades, són capaços d'extreure més conclusions.

La proposta didàctica estarà exposada a partir de 7 activitats amb les quals es tracten temes diferents de la sociolingüística i s'augmenta la seva consciència i sensibilitat. Aquestes activitats segueixen una mateixa estructura a l'explicació. En primer lloc es diu el títol seguit de la descripció de l'activitat. A continuació s'exposen els objectius que es volen aconseguir. Després, el curs i l'alumnat al qual va dirigida l'activitat. Finalment, s'exposa el mètode d'avaluació per a cada activitat. S'explica allò que es tindrà en compte a l'hora d'avaluar a l'alumnat i com es farà. Seguidament, apareix material necessari per a la realització de l'activitat.

Però d'altra banda, totes les activitats també es poden modificar i exigir menys recerca i conclusions per poder treballar-les amb cursos inferiors (2n,3r i 4t).

També es podria arribar a realitzar un treball grupal entre tota l'escola en el qual l'alumnat dels cursos de primer cicle fes la part més artística o una breu introducció i l'alumnat del segon cicle fes la part més d'investigació i recerca de dades, conjuntament amb les respectives conclusions.

En definitiva, les activitats proposades tenen un objectiu comú que és el treball de la sociolingüística dins l'aula. Per tant, adaptant aquestes activitats als nivells, edats i interessos dels alumnes, les possibilitats de treball poden ser múltiples.

Fent referència a la metodologia de les activitats proposades en concret, cal dir que es vol seguir una metodologia de treball cooperatiu. D'aquesta manera, l'alumnat treballa de forma cooperativa, col·laborativa i multinivell a partir de grups heterogenis. Per això, les activitats proposades es realitzaran en grups, la majoria. Algunes vegades els grups seran cooperatius i més reduïts i altres vegades es treballarà en gran grup (grup-classe). Així i tot, certes activitats requereixen un treball previ d'investigació individual. Però les reflexions sempre seran expressades en conjunt i per tota la resta de la classe.

En general, l'estructura del treball és la següent:

Es comença amb un **resum** d'allò més important del Treball de Fi de Grau i es comenta l'objectiu general.

A continuació, una breu **introducció i justificació** de l'elecció del tema i les primeres anotacions que donen una idea d'allò que es farà al treball.

Seguidament, el **marc teòric** en el qual s'exposa la situació actual de la sociolingüística en general i a les Illes Balears.

Després del marc teòric, s'exposen els **objectius** proposats tant en l'àmbit personal com a partir de les propostes d'intervenció. Una vegada, aquests objectius queden exposats, s'explica la metodologia que es seguirà a partir de les activitats proposades. Aquestes propostes d'activitats es realitzaran la gran majoria de manera grupal (petits grups o grup-classe). Posteriorment, una **proposta d'intervenció**, basada en els interessos i les necessitats de l'alumnat respecte al tema en qüestió (la sociolingüística) i també basades en el nivell de cada grup. Aquestes activitats s'exposaran de manera clara i d'una forma visual seguint una mateixa estructura (tema, descripció, objectius, temporització, curs/alumnat, avaluació i material) perquè siguin més fàcils d'entendre i es puguin posar en pràctica en un futur. A més, es posaran a l'abast els mètodes i els instruments d'avaluació necessaris a cada activitat amb la finalitat que les activitats es puguin posar en pràctica en un futur. Finalment, s'explicaran les **conclusions** extretes a partir de la informació treballada i la realització de la proposta didàctica.

5. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ: ACTIVITATS.

A continuació, es proposen activitats amb l'objectiu final de treballar la sociolingüística en general, fent una reflexió en la diversitat i els usos lingüístics durant l'etapa d'educació primària.

S'ha de dir que les activitats següents es divideixen en dos grups; en primer lloc, hi haurà activitats incloses dins l'apartat de la diversitat lingüística. En segon lloc, la resta, són activitats que formaran part del grup dels usos lingüístics i juntament, les actituds.

Es proposen un total de 7 activitats:

Activitat 1: “Més enllà del meu nom”.

Activitat 2: “Formam un restaurant”.

Activitat 3: “Organitzam la informació amb un mapa conceptual”.

Activitats 4 i 5: “Treballem sobre els aspectes no escolars”.

Activitat 6: “ Comparació de l'escola actual i l'escola d'abans”.

Activitat 7: “ Joc de rols”.

5.1. ACTIVITAT 1

Títol: “ Més enllà del meu nom”.

Descripció:

Hem començat a treballar la sociolingüística a l'aula. Per començar, farem una activitat atractiva i motivadora per captar l'atenció dels alumnes sobre el tema.

A aquestes edats, els alumnes tenen molta curiositat i si és de qualque aspecte que els és proper, molt més. Per tant, la primera proposta d'activitat és treballar a partir dels seus noms.

Uns dies abans, començarem a introduir el tema dels noms i direm als alumnes que demanin a casa informació com: perquè els van posar el nom que tenen, qui el va triar, per quin motiu va ser el nom definitiu..

D'aquesta manera crearem en l'alumnat una motivació per realitzar l'activitat. El pròxim dia de classe, farem una posada en comú (amb tot el grup-classe) sobre les respostes de les famílies.

Cada alumne ens anirà llegint les respostes dels seus familiars a les preguntes que els havien fet.

Després, cada alumne escriurà el seu nom en un tros de paper, el decorarà i l'aferrarà en un paper continu que posarem a una paret de l'aula.

En haver-lo aferrat, es repartiran els ordinadors portàtils de cada un i es demanarà que facin una recerca sobre el seu nom. El seu origen, el significat, el dia del sant, etc.

Si no hi hagués ordinadors suficients per a tots, treballarien per grups o es miraria de trobar alguns llibres (a la bibioletca del centre) amb informació sobre els noms.

Una vegada tinguin la informació necessària, escriuran tot allò que més els hagi cridat l'atenció a un tros de paper que posteriorment aferraran sota el seu nom col·locat al paper continu.

El darrer dia de l'activitat, es farà una posada en comú i cada nin o nina explicarà allò que ha

après sobre el seu nom a la resta dels companys.

Temporització:

2 sessions (100')

Objectius:

- Introduir la sociolingüística a l'aula.
- Entendre la gran quantitat de noms d'origen diferent.
- Conèixer les semblances entre els diferents noms.
- Descobrir aspectes culturals nous i compartir-los entre tot el grup-classe.
- Realitzar un bon treball en equip.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària) per poder fer una bona recerca de dades. Però, també es podria treballar amb els alumnes de 1r cicle. En aquest cas, només demanarien informació a les famílies i després es faria una posada en comú.

Avaluació:

L'avaluació de l'activitat se centrarà en el procés de recerca i en la decoració del nom.

En aquest cas, es treballarà de forma transversal. Hi haurà una nota de llengua de l'expressió escrita (recerca d'informació) i una altra nota de plàstica (decoració del nom).

Material:

- Paper continu (blan o de color)
- Ordinadors portàtils
- Quadern
- Llapis i/o bolígrafs

(Annex activitat 1 a la pàgina 33)

(Annex avaluació activitat 1 a la pàgina 34)

5.2. ACTIVITAT 2

Títol: “ Formam un restaurant”.

Descripció:

La segona activitat la treballarem de forma transversal amb altres assignatures.

En la part de sociolingüística, formarà part dels manlleus. Aquest tipus de paraules són un gran camp motivador perquè l'alumnat vegi i conegui tota la gran diversitat lingüística que hi ha i que arribin a adonar-se que es troba més present a les nostres vides del que ells puguin pensar.

- Introducció → els demanem que es col·loquin en grups cooperatius. Cada grup haurà de simular que té un restaurant. Ells mateixos són els cuiners, els cambrers i els que ho organitzen tot.

- Introduïm l'activitat de la següent manera:

Sou els propietaris d'un restaurant. Cada un de vosaltres té una tasca a fer. Un serà l'encarregat, dos cuiners/cuineres i dos cambrers/cambreres. Però avui haureu de fer en grup, tots junts.

El local es troba a un carrer molt transitat del poble, on passen molts de treballadors a l'hora de dinar. Per això, volem que elaboreu un menú setmanal que sigui variat i amb un preu assequible.

- Aprofundim en els manlleus → Després que cada grup tingui preparat el seu menú setmanal, els donarem un ordinador portàtil per grup. Els direm que cerquin per internet aquells plats que han triat i han d'eliminar de la llista i per tant, del menú,

aquells plats procedents d'altres cultures.

- Posada en comú i cloenda → Una vegada ho hagin preparat, farem una posada en comú entre tots els grups cooperatius per compartir entre tots l'activitat.

- Aniran sortint grup per grup a la pissarra. En primer lloc, ens comentaran el menú que havien preparat per al seu restaurant. A continuació, diran tots els plats que han hagut de llevar perquè eren d'altres cultures (dient la cultura d'origen) i per tant, amb quin o quins plats s'han quedat finalment.

Podem aprofitar a fer aquesta activitat en els cursos que es treballi el menjar, els viatges, la cultura general, etc. Són temes que es poden relacionar amb els manlleus i veure la gran diversitat de procedències.

Aquesta activitat és treballada amb el tema dels aliments, però també es pot treballar amb la música, la roba, etc.

Temporització:

2 sessions (100')

Objectius:

- Entendre la gran influència que tenim d'altres llocs.

- Conèixer les procedències d'altres aliments.

- Treballar a partir de la llengua oral i escrita.

- Realitzar un bon treball en equip.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per a l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària) per poder fer una bona recerca de dades i elaboració d'un menú.

Avaluació:

L'avaluació de l'activitat se centrarà en el procés de recerca i en la creació del menú en grups cooperatius.

Es donarà importància al treball en equip i finalment es posarà una nota numèrica a l'exposició de les conclusions extretes de la informació trobada.

(Annex avaluació activitat 2 a la pàgina 35)

Material:

- Ordinadors portàtils
- Quadern
- Llapis i/o bolígrafs

5.3. ACTIVITAT 3

Títol: “Organitzam la informació amb un mapa conceptual”.

Descripció:

Abans de fer aquesta activitat en si, hauran fet alguna tasca introductòria al tema com per exemple un arbre genealògic incloent més dades de les habituals com per exemple: la primera llengua parlada, altres llengües que s'han après o estan aprenent, i, a més, el grau d'alfabetització d'aquestes llengües en concret.

Per tant, els volem començar a introduir els usos lingüístics i amb això, les actituds. Per això, els farem treballar les xarxes de relació personal i en aquest cas, lingüística. Treballaran per parelles, amb la finalitat que puguin anar comparant les diferències a mesura que van fent la feina i vegin els resultats més ràpidament.

- Per parelles, els comanarem que facin esquemes o mapes conceptuals. Nosaltres els podem oferir algunes propostes d'aplicacions (CMapTools, per exemple i entre d'altres). A aquests esquemes, el que volem és que quedin reflectides les xarxes de relacions personals però col·locades pels diferents àmbits. És a dir, tant poden treballar en l'àmbit de l'escola, de la família, de la classe en concret, d'un grup més reduït d'amics, etc.

El que ens interessa és que triïn diferents àmbits per veure els resultats diferents per conèixer aquella explicitació tant de la llengua com de les llengües que s'empren.

- Una vegada hagin realitzat aquest treball de recerca, volem aprofitar el treball en parelles perquè escriguin una bona conclusió per posteriorment, compartir amb el grup-classe.

Temporització:

2 sessions (100')

Objectius:

- Poder aprofundir i tenir una visió dels usos lingüístics que tenim actualment i per contra, els que serien els ideals.
- Fer un bon ús dels recursos TIC.
- Realitzar un bon treball en equip i per parelles.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per a l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària) per poder fer una bona recerca de dades i extreure unes conclusions més madures i completes.

Avaluació:

L'avaluació de l'activitat se centrarà en especial en les conclusions finals. Els donarem una fitxa en la qual escriuran les conclusions a les quals han arribat fent l'activitat. Posteriorment, el mestre o la mestra posarà una nota numèrica de la fitxa.

(Annex avaluació activitat 3 a la pàgina 36)

Material:

- Ordinadors portàtils
- Quadern
- Llapis i/o bolígrafs

5.4. ACTIVITATS 4 I 5

Títol: “ Treballem sobre els aspectes no escolars”.

Descripció:

Per realitzar aquestes activitats, ens centrarem en aquells *diferents àmbits no escolars que podem trobar i fer-ne una posterior anàlisi* sobre la presència de la llengua.

Dins del món no escolar podem fer referència tant al comerç en general, la salut l'esport, la cultura, el treball, etc.

L'activitat es realitzarà en grups cooperatius. A cada grup per sorteig, se li assignarà un aspecte no escolar i a partir del qual faran la feina.

PRIMERA PART:

Per aprofitar la introducció ja realitzada a les activitats anteriors i poder aprofundir en una major reflexió del tema, realitzarem la següent activitat:

- Introducció de l'activitat: els demanarem que facin un petit escrit sobre les seves pròpies vivències en aquest àmbit que els ha tocat amb relació a la llengua. Què en saben, què en pensen i per què.

- Posteriorment, crearem uns fulls d'observació que incloguin l'anàlisi dels usos lingüístics en els diferents àmbits a treballar.

Aquests fulls d'observació els realitzarem de manera conjunta tot el grup-classe i

posteriorment, cada grup cooperatiu el traslladarà al seu àmbit concret. Amb l'ajuda del mestre o la mestra, es crearà un document amb l'estructura d'un full d'observació. És una manera de fer que els alumnes participin en la seva pròpia feina d'una manera més intrínseca.

SEGONA PART:

Aprofitant que estem treballant amb els alumnes dels cursos superiors d'Educació Primària, seguirem fent ús dels recursos TIC. A aquesta activitat, treballarem un tema molt actual i que als nins els agrada. Aquest tema són els mitjans de comunicació.

Pens que és un tema que està a l'ordre del dia i que als nins els agrada i els crida molt l'atenció. Per això, continuarem amb la reflexió de les activitats anteriors però a partir d'una altra eina tecnològica.

- Aprofitarem les temàtiques a partir de les quals hem treballat a l'activitat 4.
A partir d'aquí, el que es vol és estudiar i trobar quin és l'ús de la llengua catalana a Internet. Ja que, si bé és cert que les xarxes socials, per exemple, són actualment un recurs molt potent, quanta informació hi ha en català? És igual en totes les llengües? Per què penseu?, etc.
- A partir d'aquestes informacions podrem trobar quines llengües tenen més pes a les xarxes socials i a Internet en general, quines són les ideologies que empen aquestes xarxes, quin és l'àmbit tant geogràfic com social de referència, etc.

En acabar aquesta recerca, farem un mural explicatiu responent preguntes a partir de la informació trobada.

Algunes preguntes serien tipus:

- Amb quina llengua heu trobat més informació?

- Quina llengua té més pes a les xarxes socials?
- Hi ha diferència de les publicitats entre una llengua i una altra?
- Quina pensau que és la causa d'aquestes diferències?
- Les informacions que més us han agradat, en quina llengua estaven escrites?

El mural es decorarà i es penjarà al hall de l'escola per a conscienciar una mica de l'ús de la llengua catalana tant a Internet com a les xarxes socials.

Seria una gran activitat per treballar-la en conjunt amb tot el centre. Cada grup es podria centrar en un aspecte i aprofundir-hi. D'aquesta manera es podria crear una mena de "projecte de centre" i crear aspectes de millora de cara al curs vinent entre tots.

Temporització:

3 sessions (150')

Objectius:

- Fer un bon ús dels recursos TIC.
- Fer una investigació i/o estudi de la presència de certes llengües (en concret, el català) en els mitjans de comunicació.
- Realitzar un bon treball en equip.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària)

per poder aconseguir unes reflexions més acurades i completes, a partir d'una base teòrica.

És cert que aquesta activitat es podria treballar a cursos anteriors com el primer cicle o l'inici del segon cicle. Les recerques podrien realitzar-se en grups més reduïts, sense fer una recerca tan extensa com podria ser una aportació d'algun familiar en concret, xerrades de veïnats o coneguts, o fins i tot, experiències personals.

Avaluació:

L'avaluació d'aquesta activitat estarà més relacionada amb la part d'expressió escrita.

A partir d'allò que han contestat els alumnes a les preguntes a respondre en la segona part de l'activitat, el mestre o la mestra posaran una nota quantitativa que faci referència tant a la coherència de les respostes com als aspectes més gramaticals i ortogràfics.

Material:

- Ordinadors portàtils
- Sala d'ordinadors
- Quadern
- Llapis i/o bolígrafs
- Paper continu

5.5. ACTIVITAT 6

Títol: “ Comparació de l’escola actual i l’escola d’abans”.

Descripció:

A aquesta activitat el que voldríem és que els alumnes investiguessin allò que els és proper: l’escola. Es vol que coneguin quina és l’organització de l’ensenyament de les llengües en general en els diferents models (pot ser bilingües, per exemple) en diferents territoris.

Aquesta activitat es treballarà a partir de la metodologia 1-2-4. Aquesta metodologia es basa en el següent funcionament: primer, els alumnes fan un treball individual (1). En segon lloc, treballaran per parelles per contrastar les informacions i posar-se d’acord en les conclusions (2). En tercer lloc, dues parelles formaran un grup i realitzaran les conclusions finals a partir d’allò que s’ha treballat (4).

Volem que investiguin els màxims aspectes possibles entre les dues escoles: tant pot ser les llengües amb les quals s’impartien/s’imparteixen les classes, la metodologia, les matèries a estudiar, etc. Els demanarem que trobin el màxim de semblances i diferències entre els dos tipus d’escola.

- En primer lloc, de manera individual pensaran aquelles preguntes que poden fer als seus avis, als seus pares, a qualsevol familiar, a qualsevol mestre o a amics per conèixer informació. Aquestes preguntes les passaran al seu quadern de llengua.
- En segon lloc, per parelles, faran una posada en comú de les preguntes que han triat i en faran una tria conjunta. El mestre o la mestra que supervisi aquesta activitat haurà de fixar-se que hi hagi tantes preguntes que facin referència a l’escola actual com a

l'escola d'abans. Amb la finalitat que l'activitat sigui més profitosa.

Una vegada tinguin fetes les preguntes per parelles, faran aquestes petites entrevistes a aquelles persones que els puguin ajudar i anotaran les respostes al full de les preguntes.

Els donarem uns dies perquè tinguin temps de fer la recerca de dades.

- Per últim, treballaran en grups. El dia que duguin totes les respostes a les preguntes, per grups, es farà una posada en comú sobre allò que han après i els han contat. Escriuran les dades que més els han cridat l'atenció a cada un, les principals semblances i les diferències entre l'escola actual i la d'abans, les llengües que s'empraven abans i les que s'empren ara, etc.

Posteriorment, cada grup farà una petita exposició amb les conclusions finals i una petita reflexió per a tot el grup-classe.

Personalment, pens que aquesta activitat pot ser molt interessant perquè hi ha molts fets curiosos com per exemple que a l'escola d'abans majoritàriament s'emprava la llengua espanyola, etc. I és interessant que aquells alumnes que tenen els seus padrins que parlen en mallorquí, haguessin tingut les seves àrees de l'escola en castellà.

Temporització:

3 sessions (150')

Entre les dues sessions se'ls deixaran uns dies per poder fer les petites entrevistes de les preguntes que han preparat.

Objectius:

- Fer una comparació analitzada i de tots els aspectes entre l'escola que tenim avui en dia, en l'actualitat i l'escola d'abans.

- Treballar a partir de la llengua oral i escrita.
- Aprendre les diferències i les similituds de l'escola d'abans amb l'escola actual.
- Realitzar un bon treball individual, per parelles i en equip.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per a l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària) per poder fer unes bones preguntes que donin lloc a unes bones respostes. Per a després, poder fer una bona exposició als seus companys de classe amb les respostes de les entrevistes i les conclusions.

Avaluació:

L'avaluació de l'activitat se centrarà en la qualitat de les preguntes.

També es donarà importància a l'exposició de les conclusions extretes a partir de les respostes de les entrevistes.

(Annex avaluació activitat 6 a la pàgina 37)

Material:

- Preguntes preparades
- Quadern
- Llapis i/o bolígrafs

5.6. ACTIVITAT 7

Títol: “ Joc de rols”.

Descripció:

El joc que present és el *Joc de rols*. És un tipus de joc que als nins els agrada molt, els crida molt l’atenció i els fa participar en primera persona, amb un paper a representar. Per això, hi posen més concentració i ganes.

Per començar, el mestre o la mestra haurà preparat unes cartes o targetes en les quals diuen allò que s’ha de fer.

En concret, cada carta hi tindrà escrita una situació d’interacció lingüística conflictiva que es doni entre dues o més persones i que el resultat d’aquestes sigui una actitud lingüística negativa. Es donarà lloc a la representació d’aquestes situacions diverses.

Una vegada s’hagin representat totes les situacions plantejades, en grup, es farà una anàlisi dels prejudicis lingüístics que han pogut sorgir i les actituds negatives que aquests impliquen.

Hi ha un recurs digital que permet facilitar aquest joc de rols al lloc web Llengua Catalana. Aquest joc es diu “Tria el teu rol: no juguis sol”. Aquesta plana web ens pot servir de gran ajuda per realitzar aquesta activitat d’una manera més dinàmica i motivadora per als alumnes, per a aconseguir així que els coneixements siguin assolits d’una manera més significativa.

Temporització:

2 sessions (100’)

Objectius:

- Representació de les situacions d’interacció lingüística.

- Realitzar un bon treball en equip.

Curs/alumnat:

Aquesta activitat està pensada per a l'alumnat de cicles superiors (2n cicle d'educació primària) per poder fer una bona representació de les situacions i una posterior anàlisi.

Avaluació:

A aquesta activitat l'avaluació serà la reflexió individual del rol que ha representat cada alumne/a. Després, tendran una fitxa en la qual hauran de respondre unes preguntes.

(Annex avaluació de l'activitat 7 a la pàgina 38)

Posteriorment, el mestre o la mestra posarà una nota conjunta de la representació i la fitxa de conclusió final.

Material:

- Situacions d'interacció lingüística impreses
- Espai per poder realitzar el joc: pavelló, pati, aula buida, etc.

6. CONCLUSIONS

La sociolingüística és aquella ciència que estudia la relació entre la societat i el llenguatge. En primer lloc, trobem el català, aquella llengua autòctona, de les Illes, la qual és pròpia de la localitat. Però, d'altra banda, ens trobem amb la clara influència del Castellà. Aquesta segona llengua, ha estat integrada i “adoptada” amb total facilitat a les Illes Balears i no s’ha posat cap impediment amb l’ús al nostre territori.

Un aspecte molt important, és que a part de formar part tan fàcilment dins el territori, observem com les escoles només tenen l’obligació d’impartir la meitat de les àrees en català. És a dir, que només tenen l’obligatorietat de fer com a mínim el 50% de les classes en llengua catalana a les Illes Balears. Aquest punt és sorprenent.

També és cert que avui en dia, en concret a les escoles, la multiculturalitat que trobem és immensa. Cada vegada hi ha més nins de diferents nacionalitats. Aquests nins, a casa seva parlen altres llengües que no són el català, ja que els seus pares no en saben i per tant no en fan ús. Això provoca que només tinguin l’oportunitat de xerrar aquesta llengua a l’escola.

Però dins l’escola, a més a més, l’ús d’aquesta llengua (el català) es redueix a les classes i a l’hora de dur a terme les feines. Ja que, a l’hora en què l’alumnat es troba amb una major llibertat de parla com pot ser al temps del pati o als passadissos, la gran majoria, es comuniquen entre ells en castellà.

Aquí apareixen els usos lingüístics i les seves curiositats. Per poder millorar aquesta situació i fomentar unes bones actituds lingüístiques de cara a l’ús de la llengua autòctona, s’han de tenir uns quants aspectes en compte. Per exemple, un d’aquests aspectes seria donar l’oportunitat a tots els nins a que siguin més sensibles a situacions de contacte lingüístic. És a dir, ajudar-los, donar reforç positiu, acompanyar-los en el camí per a la reflexió sociolingüística.

No fer aquestes passes i fer especial èmfasi en les errades i la pronunciació, per exemple, serà una conseqüència molt dolenta perquè el nin empri aquesta llengua.

Això pot provocar un rebuig cap al català i una mena d'angoixa a l'hora d'usar-lo en qualsevol situació. Ja que d'aquesta manera només s'aconsegueix crear una inseguretat al nin o la nina i que no vulgui emprar la llengua autòctona de la localitat on viu.

Per tant, per arribar a aconseguir aquests objectius, el primer pas ha de ser donar oportunitats als alumnes de participar i d'aprendre d'una manera més dinàmica i motivadora.

Aquestes oportunitats es donaran en forma d'activitats lúdiques, dinàmiques, centrades en els interessos i les necessitats de l'alumnat. Quan l'alumnat treballa motivat, amb ganes i amb activitats que tenen un perquè, el resultat i l'aprenentatge és sempre més significatiu.

Per aquestes raons, la proposta didàctica presentada a aquest Treball de Fi de Grau, és molt apropiada per oferir als alumnes la capacitat de poder conviure en la societat actual on trobam persones amb diferents llengües i cultures diverses i diferents de les nostres. Per això, les activitats impliquen una reflexió sobre aquesta diversitat lingüística, els usos lingüístics i les relacions que podem arribar a establir i trobar entre les llengües.

La proposta d'intervenció pretén també desenvolupar la competència comunicativa de tot l'alumnat a partir d'activitats i projectes de treball cooperatiu i col·laboratiu amb aspectes de la sociolingüística. D'aquesta manera, la realització d'aquestes activitats permetrà als nostres alumnes treballar la competència intercultural necessària per poder conviure en el món actual i a més fomentar l'ús de la llengua.

Com a cloenda, necessitam ser respectuosos amb la diversitat perquè no volem situacions de conflicte entre cultures, llengües, etc. El que realment volem és que hi hagi una acceptació general. Per això, aquestes activitats són un bon camí per aconseguir aquest objectiu, ja que promouen aquesta reflexió i aporten a tot l'alumnat més consciència i sensibilitat a partir de l'ús de la llengua.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Cirilo, M. D. A. (2010). Cap a una (re) construcció social de la realitat sociolingüística catalana, des de l'escola primària. *Treballs de sociolingüística catalana*, 277-289.
Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/TSC/article/viewFile/229942/311987>
- Bierbach, C. (1983). Aproximacions a la significació de les actituds lingüístiques: dos estudis de cas. *Treballs de sociolingüística catalana*, 93-118.
- Munar, F. M. (2010). Dades sobre l'ensenyament infantil i primari a les Illes Balears. *Treballs de sociolingüística catalana*, 71-96.
- Baldaquí Escandell, J. M., Junyent Figueras, C. (2013). La reflexió sociolingüística a les aules de primària i secundària. Diversitat, usos i actituds.
- Comajoan, L., Vila, F. X., Bretxa, V., Sorolla, N., Tenorio, X., i Melià, J. (2013). Els usos lingüístics en família i amb amics de l'alumnat autòcton i al·lòcton de sisè de primària a Catalunya, Mallorca i la Franja. *Noves immigracions i llengües*, 29-76.
- Lluís J. Segura Ginard. (2012). El règim de la llengua catalana en el sistema educatiu de les Illes Balears. *Els drets lingüístics en el sistema educatiu: Els models de Catalunya i les Illes Balears: seminari*. Barcelona, 133-136.

8. ANNEXOS

Annex activitat 1:

Maria	Joan	Clara	Pere
*Origen:	*Origen:	*Origen:	*Origen:
*Dia del sant:	*Dia del sant:	*Dia del sant:	*Dia del sant:
*Per què m'han posat aquest nom?	*Per què m'han posat aquest nom?	*Per què m'han posat aquest nom?	*Per què m'han posat aquest nom?

Annex avaluació activitat 1:

	1	2	3
PREGUNTES INICIALS	Les preguntes preparades per a les famílies no són adequades ni coherents.	Les preguntes preparades per a les famílies són coherents però no adequades al tema.	Les preguntes preparades per a les famílies són molt coherents i adequades.
TREBALL DE RECERCA AMB LES FAMÍLIES	No ha demanat les preguntes a les famílies.	Ha contestat les preguntes amb les respostes dels familiars però algunes no estan molt clares.	Ha contestat les preguntes amb les respostes dels familiars amb una redacció molt clara i correcta.
TREBALL DE RECERCA INDIVIDUAL AMB L'ORDINADOR	No ha realitzat el treball de recerca individual sobre aspectes importants del seu nom.	Ha realitzat un bon treball de recerca sobre aspectes importants del seu nom però no ha tingut cura de l'ordinador, no ha fet un bon ús.	Ha realitzat un bon treball de recerca sobre aspectes importants del seu nom i ha fet un bon ús responsable de l'ordinador.

Annex avaluació activitat 2:

AUTOAVALUACIÓ DE L'EQUIP

NOM DE L'EQUIP:

			
1. Com ha funcionat el nostre equip?			
2. Cadascú ha fet bé el seu rol?			
3. Tots hem après alguna cosa amb aquesta activitat?			
4. Ens hem ajudat mútuament?			

Què és el que hem fet millor?

Què és el que podem millorar?

Annex avaluació activitat 3:

- **NOMS DE LA PARELLA:**

- **EINA EMPRADA PER A REALITZAR EL MAPA CONCEPTUAL:**

- **ÀMBIT TREBALLAT:**

- **QUINES SÓN LES CONCLUSIONS A LES QUALS HEM ARRIBAT?**

Annex avaluació activitat 6:

	NOVELL	AVANÇAT	EXPERT
PREGUNTES I RECERCA	Les preguntes són massa simples i la seva redacció no és correcta.	Les preguntes són correctes però hi ha errades en la redacció.	Les preguntes són correctes i la seva redacció és adequada.
CONCLUSIONS	Les conclusions no són clares i no hi ha molta relació amb les preguntes.	Les conclusions són correctes però no hi ha molta relació amb les preguntes.	Les conclusions extretes són bones i ben relacionades amb les preguntes.
METODOLOGIA 1-2-4	La metodologia 1-2-4 no s'ha dut a terme.	La metodologia 1-2-4 no s'ha seguit adequadament.	La metodologia 1-2-4 s'ha seguit adequadament.

Annex avaluació activitat 7:

- **NOM:**

- **QUIN HA ESTAT EL MEU ROL?**

- **COM M'HE SENTIT REPRESENTANT EL MEU ROL?**

- **QUÈ HE APRÈS AMB AQUESTA ACTIVITAT?**
